

Rīgā

2021.gada 26.februārī
Nr.2021/269

**Latvijas Republikas Saeimas
Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijai**
Jēkaba ielā 16, Rīgā, LV-1811
Aizsardzibas.komisija@saeima.lv, saeima@saeima.lv

Par interešu pārstāvības regulējuma principiem

Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera (turpmāk – LTRK) ir iepazīsies ar Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas (turpmāk arī – Komisijas) darba grupas interešu pārstāvības atklātības regulējuma izstrādei (turpmāk arī – Darba grupa) sagatavoto interešu pārstāvības regulējuma ietvarprincipu apkopojumu¹ (turpmāk arī – Apkopojums). LTRK pateicas Komisijai un Darba grupai par pievērsto uzmanību interešu pārstāvības nozares regulēšanas jautājumiem un pauž pārliecību, ka interešu pārstāvības regulējuma izstrādes process pievērsīs uzmanību konceptuālām problēmām interešu pārstāvības jomā. Vienlaikus uzsveram, ka LTRK ieskatā jebkādas jaunas sistēmas izveide nedrīkst radīt negatīvu ietekmi uz līdz šim brīdim veiksmīgo nevalstiskā sektora saziņu ar valsts pārvaldi. Tādējādi jauna tiesiskā regulējuma izstrādei par pamatu jākalpo precīzi apzinātiem problēmjautājumiem, kā arī jābūt precīzi apzinātām iespējamām kolīzijām ar spēkā esošo tiesisko regulējumu, kas nosaka principus sabiedrības līdzdalībai politikas veidošanā.

LTRK, iepazīstoties ar Darba grupas izstrādāto interešu pārstāvības regulējuma ietvarprincipu apkopojumu, vērs uzmanību uz turpmāk norādītajiem jautājumiem, kuru risināšana ir būtiska iepriekš norādīto mērķu sasniegšanā.

- 1) **Jaunā regulējuma sažobe ar spēkā esošo sabiedrības līdzdalības tiesisko regulējumu.** Iepazīstoties ar regulējuma ietvarprincipu apkopojumu, secināms, ka piedāvājumā nav iekļauts skaidrs redzējums par izmaiņām spēkā esošajā tiesiskajā regulējumā attiecībā uz sabiedrības līdzdalību normatīvo aktu un politikas plānošanas dokumentu izstrādē. Lai arī Apkopojumā norādīts, ka “Lai izvairītos no dublēšanās, likuma tvēruma nodrošināšanai ņems vērā līdzdalības procedūras, ko jau paredz esošie normatīvie akti, t.sk., valsts pārvaldes iestāžu darba grupas un konsultatīvās padomes u.c., Trīspusējā sadarbības padomes darba grupas”, Apkopojums nesniedz atbildi par sabiedrības līdzdalību diskusiju dokumentu izstrādē ministriju organizētu publisko apspriešanu ietvaros, kā arī Ministru kabineta kārtības rullī, 2009.gada 25.augusta Ministu kabineta noteikumos Nr.970 “Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā” un citos normatīvajos aktos nostiprināto kārtību sabiedrības līdzdalības īstenošanai. Apkopojums nesniedz atbildi, vai tiks likvidētas līdzšinējās sabiedrības līdzdalības formas, paredzot, ka sabiedrības līdzdalība tiks īstenota tikai caur interešu pārstāvības atklātības regulējuma prizmu un būs pieejama tikai reģistrētiem interešu pārstāvjiem. Vēršam uzmanību, ka sabiedrības līdzdalības tiesības aizsargā Eiropas Padomes Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 10. pants, jo ikvienai personai ir tiesības uz informācijas un ideju izplatīšanu, tostarp interešu pārstāvības ietvaros.
- 2) **Netieša saziņa ar politikas veidotājiem.** Likuma tvēruma definējumā noteikts, ka interešu pārstāvība ir ikviena tieša vai netieša saziņa ar amatpersonām un politikas veidotājiem. Apkopojums nesniedz precīzu atbildi, kā un kādā apmērā plānots fiksēt dažādu netiešo saziņu, tostarp neformālā veidā un, piemēram, sociālajos tīklos. Aicinām skaidrot, kādi pienākumi attiecībā uz netiešas komunikācijas fiksēšanas iecerēti attiecībā uz publiskās pārvaldes pārstāvjiem un interešu pārstāvjiem, kā arī sniegt vērtējumu par papildus uzlikto pienākumu iespējamo ietekmi uz iepriekšminēto pušu komunikācijas principiem.
- 3) **Obligāts interešu pārstāvju reģistrācijas pienākums.** Apkopojumā norādīts, ka būtu veidojams interešu pārstāvju reģistrs, kas būtu vienots un obligāts informatīvs reģistrs. LTRK aicina izvērtēt iespēju obligātas reģistrācijas vietā izvēlēties darbības paziņošanas mehānismu. LTRK ieskatā, vērtējot iespējamus interešu pārstāvju reģistra darbības mehānismus, īpaši jāņem vērā iespējamie riski sasītībā ar iespējamu līdzšinējo sabiedrības līdzdalības formātu deformāciju. Tāpat jāņem vērā, ka gadījumā, ja reģistrācijas process aizņemtu

¹ Interešu pārstāvības regulējuma izstrādes publiskā apspriešana. Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisija. Pieejams: <https://aizsardziba.saeima.lv/raksti/1593-intere%C5%A1u-p%C4%81rst%C4%81v%C4%ABbas-regul%C4%93juma-izstr%C4%81des-publisk%C4%81-apspr%C5%A1ana-5>

vairākas dienas vai nedēļas, var tikt būtiski ierobežotas privātpersonu tiesības īstenot līdzdalību normatīvo aktu un politikas plānošanas dokumentu izstrādē.

- 4) **Interesu pārstāvju reģistram sniedzamās informācijas apmērs.** Apkopojumā norādīts, ka jaunizveidojamajā interešu pārstāvju reģistrā būtu jāsniedz ziņas par organizāciju, tās biedriem, ja tādi ir, kā arī finanšu informācija. Lūdzam skaidrot, kādas ziņas un ar kādu regularitāti būtu jāsniedz reģistrā. LTRK vērs uzmanību, ka LTRK ir lielākā uzņēmējus apvienojošā nevalstiskā organizācija, kuras biedru sastāvs mainās teju katru dienu, tamdēļ regulāra informācijas sniegšana par biedru sastāvu radītu nesamērīgu administratīvo slogu, kas nebūtu samērīgs ar sabiedrības iegūto labumu.
- 5) **Informācijas ievadīšana par interešu pārstāvības aktivitātēm.** LTRK ieskatā Apkopojums nesniedz atbildi uz konceptuāli nozīmīgu jautājumu par amatpersonu un interešu pārstāvju pienākumu sadalījumu informācijas ievadē. Vēršam uzmanību, ka pienākums obligāti ievadīt informāciju radīs administratīvo slogu abām pusēm, pie tam gadījumā, ja ievadāmās informācijas apjoms būtu gana plašs, ir saskatāms risks kopējai dažādu ieinteresēto pušu iesaistes mazināšanai dažādu politikas iniciatīvu izstrādē. Vēršam uzmanību, ka nereti tieši valsts pārvaldes iestādes aicina dažādas nevalstiskās organizācijas iesaistīties normatīvā regulējuma izstrādē, kas sekmē savlaicīgu iespējamo pretrunu novēršanu. Gadījumā, ja kādai no pusēm tiktu uzlikts pienākums detalizētas informācijas publicēšanai šādos gadījumos, LTRK saredz risku kopējai ieinteresēto pušu iesaistei politikas veidošanā, ko sekmētu jaunieviestie administratīvie šķēršļi.
- 6) **Pilnvērtīga politikas veidošanā iesaistīto valsts pārvaldes pārstāvju apzināšana.** Apkopojuma 4. sadaļā “Likuma tvērums lēmumu pieņemšanas līmenī” norādīts, ka likuma tvērumā atrastos “Saeima, valdība, pašvaldības, neatkarīgās valsts iestādes, kas pieņem ārējos normatīvos aktus, kā arī valsts augstākās amatpersonas, kuru kalendāriem par tikšanos ar interešu pārstāvjiem jābūt publiski pieejamiem”. Vēršam uzmanību, ka nereti tieši tikšanās ar dažādu valsts iestāžu zemāka līmeņa darbiniekiem – juristiem, referentiem, nodaļu vadītājiem – rezultātā tiek izstrādāti iespējamie normatīvo aktu grozījumi. Vēršam uzmanību, ka tikvien augstāko valsts amatpersonu vadīšanās pēc caurspīdīguma principiem nenodrošinās ar jauno regulējumu iecerēto mērķu sasniegšanu.
- 7) **Ar regulējuma izstrādi netieši saistītie jautājumi.** Ņemot vērā, ka likumdošanas kvalitātes un likumdošanas procesa caurspīdīguma sekmēšanai jau iepriekš identificēti vairāki Apkopojumā neminēti jautājumi, rosinām diskusiju procesā pārrunāt arī nepieciešamību risināt konceptuāli neatrisinātus jautājumus – iespējas Saeimā papildināt likumprojekta anotāciju, konceptuāli mainot likumprojekta tekstu, atteikšanos no iespējas sniegt konceptuālus priekšlikumus uz trešo lasījumu, pienākumu sniegt izvērstu pamatojumu (ietekmes novērtējumu) deputātu sniegtiem priekšlikumiem, kā arī citus ar likumdošanas procesa kvalitāti saistītus jautājumus.

Noslēgumā vēlamies uzsvērt, ka caurspīdīguma, atklātības un labas pārvaldības principu iedzīvināšanai ne vienmēr izšķiroši svarīga ir jauna tiesiskā regulējuma radīšana. Vēršam uzmanību, ka pilnvērtīga dažādu iespējamo mehānismu – līdzšinējā līdzdalības regulējuma pilnveidošana, valsts pārvaldes iestāžu darbības principu pilnveidošana un citas iniciatīvas – apzināšana un pilnvērtīga pielietošana dotu iespēju vismaz daļēji iecerētos mērķus sasniegt ar mazāku administratīvo slogu radošiem mehānismiem.

Ar cieņu,
Valdes priekšsēdētājs

Jānis Endziņš

**ŠIS DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS ELEKTRONISKI AR
DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU**